

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تقدیم به:

.....

از طرف:

.....

فیلم سازی با جیب خالی

چطور بدون سرمایه مستند حیات وحش بسازیم

و از این راه کسب در آمد کنیم؟

سرشناسه	: متفقهی، عبدالحسین، ۱۳۶۱
عنوان و نام پدیدآور	: فیلم سازی با جیب خالی: چطور بدون سرمایه مستند حیات وحش بسازیم و از این راه کسب درآمد کنیم. / تألیف عبدالحسین متفقهی.
مشخصات نشر	: تهران: لوح محفوظ، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	: ۶۸ ص: مصور (رنگی).
شابک	: 978-622-6330-04-6
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیبا.
موضوع	: حیات وحش - فیلم برداری.
موضوع	: Wildlife cinematography :
موضوع	: سینمای مستند - ایران - تهیه و کارگردانی.
موضوع	: Documentary films - Production and direction - Iran :
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۷ ف۹ م۲/۵ ترا۹۳/۵
رده بندی دیویی	: ۷۷۸/۵۳۷۴۶۱۷
شماره کتابشناسی ملی	: ۵۳۷۴۶۱۷

• فیلم سازی با جیب خالی

چطور بدون سرمایه مستند حیات وحش بسازیم و از این راه کسب درآمد کنیم.

نویسنده: مه‌دس عبدالحسین متفقهی

تیراژ: ۵۰۰ نسخه

نوبت چاپ: اوّل

تاریخ چاپ: ۱۳۹۷ ش.

صفحه و قطع: ۶۸ صفحه، رقعی

لیتوگرافی: لوح محفوظ

ناشر: لوح محفوظ

تهران: خیابان پامنار، کوچه بنی‌هاشمی، پلاک ۱۲. تلفن: ۳۳۹۰۳۳۷۲ - ۰۹۱۲۱۱۹۶۲۸۰

قم: خیابان صفائیه، کوچه ممتاز، پلاک ۶۷. تلفن: ۳۷۷۴۰۶۴۸

https://t.me/lawh_mahfouz

کلیه حقوق این اثر برای مؤلف محفوظ می‌باشد.

مبلغ سرمایه گذاری در نسخه چاپی: ۲۵ هزار تومان - نسخه الکترونیک: رایگان

شابک: ۶ - ۰۴ - ۶۳۳۰ - ۶۲۲ - ۹۷۸ - 6 - 6330 - 622 - 978 ISBN

فهرست

- ۱..... درباره نویسنده
- ۳..... در این کتاب...
- ۷..... شما هم پول ندارید؟! .....
- ۹..... اگر پول داشتم... ..
- ۱۱..... اوضاع ما .....
- ۱۲..... و اما حقیقت... ..
- ۱۵..... مگر بدون پول هم می‌شود؟! .....
- ۱۶..... مقایسه اشتباه .....
- ۱۸..... با افتخار بدون پول .....
- ۲۲..... هدایایی برای شما .....
- ۲۵..... به جای پول... ..
- ۲۶..... روش‌های جایگزین .....

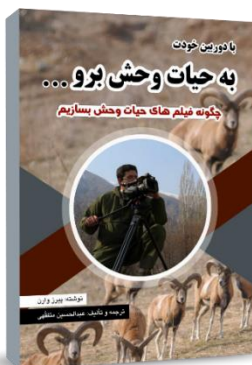
- ۲۸ ..... تجهیزات دست ساز
- ۲۸ ..... تجهیزاتی که لازم ندارید!
- ۳۲ ..... کرایه کنید.
- ۳۵ ..... همکاری کنید.
- ۳۷ ..... همیشه دوربین نبرید!
- ۳۷ ..... مهارت بیاموزید!
- ۳۹ ..... هزینه هایی که نداریم.
- ۴۳ ..... فراموش کردیم!
- ۴۵ ..... چطور درآمد کسب کنیم؟
- ۴۶ ..... صدا و سیما
- ۵۰ ..... شبکه سینمای خانگی
- ۵۱ ..... برای دیگران تصویر بگیرید.
- ۵۲ ..... قبل از تولید بفروشید!
- ۵۴ ..... درآمدهای جنبی
- ۵۷ ..... فروش فیلم قبل از تولید
- ۵۸ ..... یک راه عالی
- ۶۰ ..... سرمایه گذار جذب کنید!
- ۶۱ ..... پیشنهاد ما
- ۶۳ ..... یک درخواست
- ۶۵ ..... تشکر

درباره نویسنده

مهندس عبدالحسین متفکّهی، مدرّس و مشاور فیلم‌سازی از حیات وحش متولّد تهران است و از کودکی به صوت و تصویر و همچنین حیات وحش علاقه خاصی داشت.

در کنار تمام فعالیت‌های خود، در زمینه تصویربرداری فعالیت می‌کرد و بیش از سال ۱۳۹۱ به صورت تخصصی در حیطه تصویربرداری از حیات وحش فعالیت می‌نماید.

همچنین اولین کتاب در زمینه فیلم‌سازی از حیات وحش در ایران با نام «با دوربین خودت به حیات وحش برو...» توسط ایشان ترجمه و تألیف شده است.

در این کتاب...

در این کتاب قصد داریم به یکی از مشکلات اساسی علاقه‌مندان به فیلمسازی از حیات وحش بپردازیم. مشکلی که دغدغه بسیاری از افراد بوده و یک چالش بزرگ برایشان محسوب می‌شود. مشکل عدم وجود سرمایه کافی برای شروع کار.

هرچند برخی آن را می‌پذیرند و از ادامه مسیر صرف نظر می‌کنند؛ ولی برخی دیگر نیز با آن به جنگ می‌پردازند و با وجود سختی‌های راه، مسیر خود را ادامه می‌دهند و در این میان تعدادی از آنان در این جنگ ناعادلانه پیروز می‌شوند و به موفقیت می‌رسند. اما هر دوی این گروه معمولاً فرجام سختی دارند. سرانجامی که یا با سرخوردگی همراه است و یا با مشکلات فراوان و زندگی سخت به خاطر هزینه‌های سنگین که در این مسیر متحمل شده‌اند و

هیچ سازمانی از آنان حمایت نکرده است. اما آیا اینها روش‌های درستی هستند؟ و آیا روش‌های بهتری می‌توان یافت؟

اما از آنجا که تجربیات زیادی در تجارت، کسب و کار، بازاریابی و راه اندازی استارت‌آپ‌ها داشته‌ام، متوجه شدم که حلقه مفقوده‌ای در این میان وجود دارد که در ایران به آن پرداخته نشده است. و از آنجا که خود در ابتدای کار با این مشکلات مواجه بودم، تصمیم گرفتم مسیر را برای علاقه‌مندان روشن کنم و روش‌های جدیدی که در مدت این چند سال پیدا کرده‌ایم را با علاقه‌مندان به اشتراک بگذارم.

پس از نوشتن پیش‌نویس این کتاب، مطالب آن را در سخنرانی‌های متعدّد مطرح کرده و بازخوردهای مخاطبین را در تدوین این کتاب لحاظ کردم. لذا با اطمینان می‌گویم که:

من «عبدالحسین متفقهی» در همین جا به تمام خوانندگان قول می‌دهم که پس از مطالعه این کتاب بتوانید فیلم سازی را با جیب خالی شروع کنید؛ از پس هزینه‌های آن فائق آید؛ و از این راه کسب درآمد کنید. آن هم درآمدی که بتوانید زندگی مرفه‌ی را تجربه کنید. روش‌های مختلفی در این کتاب مطرح می‌شوند که لازم است انتخاب کنید که کدام روش متناسب شرایط فعلی شماست. هر روش شاید محاسن و سختی‌هایی داشته باشد. پس انتخاب با شماست. ولی در نهایت تمام روش‌ها موفقیت‌آمیز خواهند بود. البته فراموش

نکنید که پس از شروع، حتماً مهارت‌های خود را افزایش دهید. چه از طریق وب سایت ما (www.mostanadsazi.ir) و چه از سایر روش‌ها. چرا که موفقیت شما در گروی مهارت‌ها و تجربیات شماست.

شما هم پول ندارید؟!

به جمع علاقه‌مندان بی پول خوش آمدید! ولی اصلاً نگران نباشید. شما، من و جمع کثیری از عاشقان حیات وحش که هیچ کدام پول زیادی نداریم، همه مثل هم هستیم و اصلاً پدیده نگران کننده‌ای نیست. این مشکل برای خیلی‌ها وجود دارد. در واقع کسانی که پول زیادی از همان ابتدا برای شروع کار دارند بسیار کم هستند و در واقع:

**کسانی که از ابتدا پول و سرمایه اولیه دارند
استثناء هستند.**

حتی در سایر کشورها نیز بسیار افراد علاقه‌مندی وجود دارند که سرمایه ندارند و با این چالش دست و پنجه نرم می‌کنند. پس خیلی راحت، ذهن خود را آماده کنید برای یافتن راه‌حل‌ها. نداشتن سرمایه یک مسئله است نه یک مشکل. یعنی باید این مسئله را حل کرد. نه اینکه در مواجهه با آن کنار کشید و تسلیم شد.

من هم در ابتدای شروع کارم در زمینه تصویربرداری از حیات وحش با همین مشکل روبرو بودم و فکر می‌کردم که باید یک اسپانسر برای کارم پیدا کنم. مدتی هم به همراه دوستم دنبال سرمایه‌گذار گشتیم ولی اسپانسرها به دنبال سود خود هستند و هیچ‌گاه پول زبان بسته خود را به خطر نمی‌اندازند. مطمئناً راه‌های بهتری برای افزایش سرمایه‌هایشان برایشان وجود خواهد داشت و دلیلی برای سرمایه‌گذاری بر روی پروژه شما وجود نخواهند داشت. چرا فکر می‌کنید که می‌توانید سود بیشتری با کار خود به آنها بدهید؟! ضمناً برای جلب نظرشان نیاز به افرادی دارید که روابط عمومی بسیار قوی

دارند و عملاً شاید برای شما غیر ممکن باشد که بتوانید آنان را قانع کنید. پس بهتر است دنبال روش‌های دیگری باشیم، تا اینکه عمر خود را با افسوس حمایت یک اسپانسر یا یک پدر پولدار بگذرانیم.

اگر پول داشتم...

متأسفانه پدر پولداری نداشتم. اسپانسری هم نداشتم که پول مفتش را به دست من بدهد تا با آن اولین کار خود را بسازم. با خودم فکر می‌کردم که...

- اگر پول داشتم فلان دوربین را می‌خریدم.
- اگر پول داشتم، یک کوادکوپتر می‌خریدم.
- اگر پول داشتم، یک اسلایدر^۱ تهیه می‌کردم.
- اگر پول داشتم، یک دوربین حرکت آهسته تهیه می‌کردم.

بعد از همه این اگرها فکر می‌کنم که اگر پول داشتم، یک فیلم منحصر به فرد می‌ساختم. سپس فیلم خود را در جشنواره‌ها شرکت می‌دادم و مسلماً نفر اول می‌شدم! چرا نشوم؟! بعد جایزه نفر اول را می‌گرفتم و یک دوربین حرفه‌ای می‌خریدم. تازه در جشنواره‌های خارجی هم شرکت می‌کردم. آنها هم پول خوبی می‌دهند. این هم سهم خودم و سرمایه‌گذار. تلویزیون هم که فیلم را از من به قیمت خوبی می‌خرد و دیگر نون من در روغن است. فیلم

---

^۱ یک ریل کوچک جهت انجام حرکات ظریف و کوتاه

بعدی را با سرمایه عالی و یک تیم حرفه‌ای که روزانه از من حقوق می‌گیرند
خواهم ساخت. یاد داستان آن شخصی افتادم که برای پول فروش دَبُّهٔ روغن
خود خیال‌بافی می‌کرد و ناگهان پایش به دَبُّهٔ روغن خورد و تمام روغن‌ها
ریخت.

ذهن ما بیش از حد به خود امیدوار است و همیشه فکر می‌کند که همه
چیز طبق برنامه‌ریزی خود پیش خواهد رفت.

آیا واقعاً فیلم اوّل شما به همین اندازه خوب خواهد بود؟

اوضاع ما

در این شرایط است که هیچ کاری از دست ما بر نمی آید. یا کلاً منصرف می شویم و از تماشای مستندهای دیوید آتنبرو لذت می بریم؛ و یا به عکاسی برای دل خودمان رو می آوریم. به تورهای پرنده‌نگری می رویم و با مشاهده پرنده‌گان، کمی از علاقه و حسّ خود را با گذراندن زمان در طبیعت ارضاء می کنیم؛ و یا اینکه در بهترین شرایط به دنبال یک اسپانسر برای تولید فیلم خود می گردیم؛ که چون پیدا کردن یک اسپانسر خوب بسیار مشکل است؛ تأکید می کنم، بسیار مشکل؛ و راضی کردن او خیلی مشکل تر، شاید هیچگاه نتوانیم وارد مرحله تولید شویم. البته این شرایط کسی است که تجربه فیلم سازی داشته باشد. ولی اگر تجربه اول شما باشد، به هیچ عنوان کسی حاضر به سرمایه گذاری بر روی شما نخواهد شد. پس چه باید کرد؟

یک اسپانسر می شناسم که پول فراوانی دارد و به حیات وحش و طبیعت نیز بسیار علاقه مند است. دوست دارد از جوانان نیز حمایت کند تا از حیات وحش فیلم بسازند. در این راه به افزایش سرمایه خود نیز اصلاً فکر نمی کند. حتی اگر سرمایه اش نابود شود.

شوخی کردم. همچنین شخصی در دنیای واقعی وجود ندارد.

و اما حقیقت...

اما غافل از اینکه حقیقت چیز دیگری است. حقیقت ساختار پیچیده و تنبل مغز است که در هر کاری همیشه ابتدا مقاومت می‌کند. اگر کمی در مورد ساختار مغز مطالعه داشته باشید حتماً اطلاع دارید که مغز با هر چیزی که باعث ایجاد تغییری در زندگی شود مخالفت می‌کند. مثلاً وقتی می‌خواهید کار جدیدی را آغاز کنید خیلی سریع مشکلات را پیش روی شما می‌آورد تا شما را منصرف کند؛ تا نکند مجبور شود برای یافتن راه حل، کمی بیشتر انرژی مصرف کند. مثلاً در مورد موضوع بحث ما اگر قبول کند که بدون پول شاید بتوان فیلم ساخت، باید به دنبال راه حل بگردد. پس مغز تنبل ما، خودش را راحت می‌کند و می‌گوید نمی‌شود.

کار مغز فقط حالت موجود است و در مقابل هر تغییری

مقاومت می‌کند. به همین جهت برای یادگیری

ابتدا باید مغز خود را آماده کنید.

در بحث ما نیز، ساخت فیلم بدون سرمایه زیاد و درآمدزا کردن آن، از مواردی است که می‌بایست فرا بگیرید و آن را بعنوان یک الگو مورد استفاده قرار دهید.

متأسفانه بسیاری از ما تخصصی را فرا گرفته‌ایم؛ ولی روش درآمدزا کردن آن را نه. بسیاری دانشجو‌یانی که به محض فارغ التحصیل شدن از دانشگاه، انتظار دارند که یک شرکت بسیار معتبر آنها را به استخدام خود درآورد. در صورتی که حتی فرا نگرفته‌اند که چگونه یک رزومه قوی برای ارائه به شرکت‌ها بنویسند. داشتن مهارت تنها برای کسب درآمد از آن مهارت کافی نیست. لازم است بدانیم که چطور می‌توانیم مهارت خود را به دیگران معرفی کنیم و از مهارت خود پول کسب کنیم. البته بسیاری از افراد این مسئولیت را به دیگری واگذار می‌کنند که البته کار اشتباهی نیست؛ به شرط آنکه قبول کرده باشیم که تجارت مهارتی است که باید در کنار مهارت ما بنشیند تا آن را درآمدزا کند و داشتن مهارت بدون آشنایی با بازار و روش‌های فروش، هیچ مشکلی را مرتفع نخواهد کرد.

اقدام عملی

تعدادی از مهارت‌های خود را که تا کنون نتوانسته‌اید از آنها کسب درآمد کنید در زیر بنویسید.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

اما با ما باشید تا روش‌های این کار را برایتان ساده کنیم؛ تا دیگر مغز محترم و البته تنبل ما نتواند بهانه‌ای داشته باشد. ما طی این سال‌ها راه‌هایی را پیدا کرده‌ایم که آماتورها و حتی حرفه‌ای‌ها می‌توانند توسط آنها شروع به ساخت مستندهای بلند و حرفه‌ای کرده و از این راه کسب درآمدی مناسب برای زندگی خود داشته باشند. حتی گاهی اوقات با وجود داشتن سرمایه کافی، فیلمسازی با استفاده از این روش‌ها به صرفه تر است.

مگر بدون پول هم می‌شود؟!

البته به شما حق می‌دهم که مثل گذشته من این تفکرات را داشته باشید و بگویید که بالاخره تجهیزاتی برای کار لازم است که من ندارم. چطور باید بدون آنها فیلم بسازم؟!

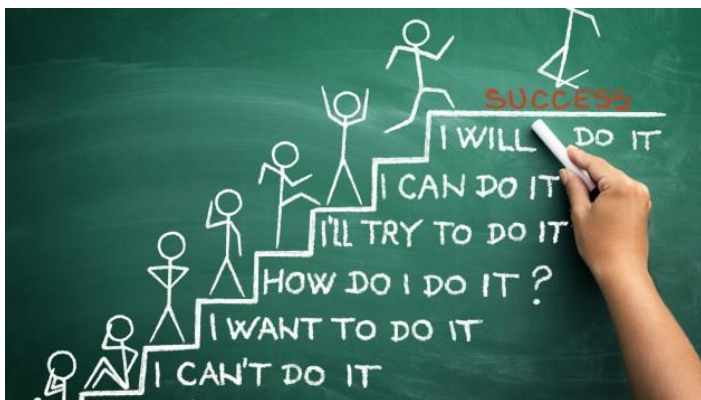
پس از نگارش نسخهٔ اولیهٔ این کتاب، با حضور یکی از مستندسازان برجسته خدمت استاد ضابطی جهرمی بودیم که از اساتید برجسته دانشگاه در زمینه انواع مستندها هستند. ایشان به ۲ نمونه از تاریخ سینما اشاره کردند که جوانانی علاقه‌مند در روسیه و کشوری دیگر، بدون داشتن حتی دوربین تصویربرداری، به ساخت فیلم اقدام کرده بودند.

ما نیز پس از چند سال تحقیق و یافتن بسیاری از حقایق در مورد فیلمسازان بزرگ دنیا، دریافتیم که هزینه‌های صنعت مستندسازی حیات‌وحش بسیار پایین‌تر از هزینه‌های سنگین سینمای داستانی است؛ و شیوه‌هایی را یافتیم که می‌توان عدم وجود سرمایه را با آن جبران کرد.

**پس با افتخار می‌گوییم بدون سرمایه هم می‌شود از
میات‌ومش درآمد داشت.**

بله می‌شود. البته برای اینکه تصوّر شرایط برایتان دشوار نشود، ما فرض را بر این می‌گذاریم که یک دوربین حداقلی دارید. تفاوت نمی‌کند که یک دوربین عکاسی با قابلیت تصویربرداری باشد یا یک دوربین هندی کم. ولی نه دوربین حرفه‌ای دارید و نه دوربین با کیفیت. یک حقوق کارمندی هم دارید ولی بودجه خرید دوربین حرفه‌ای و یا سایر تجهیزات را ندارید. حال بیایید بدون پول شروع کنیم.

مقایسه اشتباه

یکی از اشتباهاتی که اکثر افراد دچار آن می‌شوند و می‌گویند که فیلمسازی حیات وحش بسیار پرهزینه است، مقایسه آن با سایر اقسام مستند است. در صورتی که همانطور که در دنیا مرسوم است، به این نوع مستند، فیلم حیات وحش اطلاق می‌شود. یعنی در واقع تمام مراحل ساخت یک فیلم

داستانی را در ساخت این نوع مستند دارا هستیم. شاید درک آن برایتان کمی مشکل باشد. ولی ما در حیات وحش مجبور هستیم به دلیل مشکلات کار تصویربرداری و تحت کنترل نبودن سوژه ها، برای نمایش حقایق موجود در طبیعت دست به دامان ترفندهایی شویم که این ژانر را بیشتر شبیه سینمای داستانی می‌کند. معمولاً در کلاس ها، مخاطبین با آگاهی با این موارد آنقدر هیجان زده می‌شوند که خود را در مقابل دنیایی بسیار متفاوت نسبت به آنچه در گذشته تصور می‌کردند می‌بینند. اینجاست که تازه لذت و هیجان واقعی کار تصویربرداری از حیات وحش را درک می‌کنند.

لذا مقایسه صحیح، آن است که بودجه فیلم‌های حیات وحش را با بودجه فیلم‌های سینمای داستانی مقایسه نماییم. با این مقایسه نیز متوجه خواهیم شد که هزینه فیلمسازی حیات وحش در مقایسه با فیلم‌های سینمای داستانی، چیزی در حدود ۱۰٪ است. مثلاً مستند سیاره زمین ۲ با بودجه ۲۵ میلیون دلاری ساخته شده است. اگر این عدد را در ۱۰ ضرب کنیم می‌شود ۲۵۰ میلیون دلار که نزدیک به هزینه ساخت فیلم سینمایی فیلم بتمن و مرد عنکبوتی با بودجه ۲۶۳ میلیون دلار در همان سال است. در ایران نیز اوضاع به همین منوال است. در زمان نگارش این کتاب، ساخت هر فیلم سینمایی در ایران حداقل ۲ میلیارد تومان هزینه دارد.

سافت مستندهای میاتومش
تنها ۱۰٪ فیلم‌های داستانی هزینه دارد.

با افتخار بدون پول

یکی از مثال‌هایی که معمولاً در مشاوره‌های خود بیان می‌کنم این مثال است که:

تجهیزات شما از تجهیزات ۱۰ سال پیش اروپا بهتر است.
چرا مستندی بهتر از ۱۰ سال پیش آنها تولید نمی‌کنید؟

درست است که تجهیزات در کیفیت کار تأثیر بسیار بالایی دارند، اما در مستندهای حیات وحش حرف آخر را نمی‌زنند. در کار تصویربرداری از حیات وحش، اصلی‌ترین چالش، نزدیک شدن به حیوانات و سپس خلاقیت

است. پس از آن، تجهیزات به کمک می‌آیند تا کیفیت کار را بالا ببرند. وگرنه اهمیت نزدیک شدن به سوژه بسیار فراتر از کیفیت است. حتماً در بهترین مستندهای BBC صحنه‌های شب را دیده‌اید که به صورت سیاه و سفید و با نویز بسیار بالا در تصویر در میان سایر سکانس‌ها تدوین شده‌اند و هیچ تأثیری در کیفیت کلی کار نداشته است. بلکه به خاطر ثبت لحظه‌ای خاص، از ارزش بسیار بالایی نیز برخوردار است. ما باید چیزی از حیات وحش نشان بدهیم که بیننده در حالت عادی قادر به دیدن آن نیست. بعنوان مثال باید کادر تصویر خود را با چشمان یک یوزپلنگ پر کنیم؛ چرا که مطمئناً هیچ فردی حتی در باغ وحش نمی‌تواند آنقدر به یک یوزپلنگ نزدیک شود که جزئیات چهره را ببیند. بنابراین این نزدیک شدن به سوژه بیشتر از کیفیت دوربین تأثیر دارد.

پس چطور انتظار دارید تا زمانی که شما هنوز رفتار شناسی^۱ سوژه خود را به طور کامل فرا نگرفته‌اید، بتوانید با یک دوربین خوب، تصاویر خوبی برداشت کنید؟! وقتی شما هنوز نمی‌دانید چطور باید به یک خرس نزدیک شد، چطور انتظار دارید که با یک دوربین^۲ RED به طبیعت بروید؟!

---

^۱ هر سوژه رفتار منحصر به فرد خود را دارد و برای نزدیک شدن به آن باید از روش خاصی استفاده کرد.

^۲ یکی از دوربین‌های بسیار حرفه‌ای که در سینما بسیار پرکاربرد است ولی بسیار گران است.

ضمن اینکه هر حیوان رفتاری متفاوت با دیگری دارد و شما می‌بایست مهارت نزدیک شدن به هر سوژه را به طور مجزاً فرا بگیرید.

در تصویربرداری شما نیاز دارید که با سوژه زندگی کنید. سوژه یا متوجه شما نشود و یا به وجود شما بعنوان یک شیء بی‌خطر عادت کند؛ تا رفتار طبیعی خود را بروز دهد. این یعنی مدتی حتی چند روز و چند هفته در کنار آن باشید تا رفتار آن را ثبت کنید. برخلاف هنر عکاسی که این چالش را ندارد و ثبت یک لحظه موفق برایش کافی است.

پس دیدید که تجهیزات، حداقل در ابتدای کار اهمیت چندانی ندارند. حتی شاید در انتها هم اهمیتی نداشته باشند!

**اگر هزینه تجهیزات مرفه‌ای را دارید؛
بسیار عالی است. اما بدون آن هم می‌توانید
یک مستندساز مرفه‌ای شوید.**

کیم وُلتر؛ تصویربردار حیات وحش

نکته جالب اینجاست که ما همیشه توصیه می‌کنیم که با دوربین‌های هندی کم کار را شروع کنید. البته منظورمان این نیست که فیلم نهایی خود را با هندی کم بسازید. بلکه تا زمانی که مهارت کافی در نزدیک شدن به سوژه را پیدا کنید، به سراغ دوربین‌های حرفه‌ای نروید.

چراکه دوربین‌های هندی کم معمولاً زوم‌های بسیار بالاتری نسبت به دوربین‌های حرفه‌ای به شما ارائه می‌کنند. لذا می‌توانید قاب بندی و سایر تمرینات لازم را توسط آن انجام دهید.

قاب بندی حیوانات با انسان بسیار متفاوت است و وقتی دوربین به دست بگیرید متوجه می‌شوید که لازم است خیلی تمرین کنید تا نمایی که

برای سوژه انتخاب می‌کنید، دارای زیبایی بصری باشد. در ابتدا با یک چالش اساسی مواجه می‌شوید. و آن هم متفاوت بودن قاب بندی برای هر یک از حیوانات است. چهارپایان، پرندگان، خزندگان، حشرات، ماهی‌ها و سایر حیوانات، هر کدام قاب بندی متفاوتی دارند و هر سه نمای لانگ شات، مدیوم شات و کلوزآپ^۱ برای هر کدام بایست به صورت مجزا تمرین شوند. هرچند اگر بتوانید نمای اکستریم کلوزآپ^۲ بگیرید بسیار ارزشمندتر است.

هدایایی برای شما

ضمن تشکر از اینکه تا این بخش از کتاب را مطالعه فرمودید و ارزشی که برای آموزش خود قائل هستید، بخشی از کتاب «با دوربین خودت به حیات وحش برو...» را به صورت رایگان از طریق لینک زیر به شما هدیه می‌نمایم.

---

^۱ Long Shot: نمای بسیار باز که تمام حیوان در قاب تصویر دیده می‌شود.

^۲ Medium Shot: نمای متوسط که تقریباً نیمی از حیوان در قاب است.

^۳ Close Up: نمای بسته که صورت حیوان در قاب تصویر وجود دارد.

^۴ Extreme Close Up: نمای بسیار بسته از صورت حیوان که شاید فقط چشم‌ها و دهان

در قاب باشد.

www.mostanadsazi.ir/gw

همچنین فیلم آموزشی نماهای تصویربرداری از حیات وحش را از لینک
زیر دریافت نمایید.

www.mostanadsazi.ir/shots

رمز: gift

به جای پول...

در این فصل بر روی این موضوع تمرکز می‌کنیم که چه چیزهایی مهم‌تر از پول وجود دارد که می‌تواند جایگزین عدم وجود سرمایه باشد. در واقع می‌خواهیم ببینیم که چطور می‌توانیم بدون داشتن سرمایه خرید تجهیزات گران‌قیمت به درآمد در این راه برسیم.

مطمئن هستیم که پس از مطالعه این کتاب تا انتها، می‌توانید بدون سرمایه زیاد، کار ساخت اولین مستند خود را آغاز کنید و از این راه کسب درآمد کنید. حتی قبل از پایان ساخت مستند خود!

در واقع اهداف ما پس از مطالعه این کتاب این موارد است:

- بتوانید بدون سرمایه زیاد کار ساخت و تصویربرداری از حیات وحش را آغاز کنید.
- بتوانید از مهارت‌های خود کسب درآمد کنید.

روش‌های جایگزین

تجهیزات بسیار گران‌قیمت زیادی هستند که در سینما مورد استفاده قرار می‌گیرند و درصد بسیار بالایی باعث افزایش کیفیت کار می‌شوند. ولی حقیقت اینست که این تجهیزات هم به علت گران بودن و هم به علت سختی حمل به طبیعت، توسط بسیاری از مستندسازان دنیا استفاده نمی‌شوند. مثل استدی کم، کرین، پروجیپ، ریل و خیلی موارد دیگر.

بسیاری از مستندسازان دنیا در کارهای فود، از تجهیزات جانبی به علت گرانی و سفتی ممل به طبیعت استفاده نمی کنند.

بعنوان مثال استفاده از ریل‌های بزرگ و یا استدی کم در طبیعت جایگاهی ندارند. در این موارد، از تجهیزات دیگری که به صورت دست‌ساز و در محل به صورت ابداعی ساخته می‌شوند استفاده می‌شود. در واقع این تصویربردار است که در لحظه تصمیم می‌گیرد چطور تجهیزات لازم را ابداع کند.

ابتکار مهمترین مهارت یک تصویربردار میات‌ومش

بعنوان مثال جهت ایجاد یک کرین دست ساز می‌توانید وسط یک چوب را به وسیله طناب به یک شاخه درخت آویزان نمایید و یک الاکلنگ ایجاد کنید و دوربین را به یک سمت آن آویزان کنید.

تجهیزات دست ساز

تجهیزات دست ساز در مستندهای حیات وحش بسیار پرکاربرد هستند. بعنوان مثال می‌توانید یک اسلایدر ساده توسط ۲ عدد لوله آب پلاستیکی و یک تکه چوب که دارای ۲ شیار به اندازه لوله‌ها است بسازید. واقعاً خیلی ساده است. شاید تجهیزات هیجان انگیز و با کیفیتی که تبلیغ می‌شوند بسیار وسوسه انگیز باشند؛ ولی اگر می‌خواهید از پس هزینه‌های کار بر بیایید و با جیب خالی فیلم بسازید سعی کنید با این وسوسه‌ها مقابله کنید.

تجهیزاتی که لازم ندارید!

شاید عجیب باشد؛ ولی در تصویربرداری از حیات وحش برخی از تجهیزات اصلی، یا کلاً کاربردی ندارند و یا حمل و یا استفاده از آنها به صرفه نیست. شاید این تجهیزات در صنعت سینما بسیار کاربرد داشته باشند؛ ولی برای ساخت مستندهای حیات وحش، کاربردی نداشته و در دنیا نیز به ندرت از آنها استفاده می‌شود.

به همین جهت لازم دیدیم که برخی از آنها را در این بخش معرفی کنیم تا هزینه خود را صرف تهیه آنها نکنید. البته برخی از این تجهیزات نیز کاربرد کمی دارند که در همان بخش توضیح داده خواهد شد.

کرین

کرین‌ها به دلیل بزرگ و سنگین بودن معمولاً در تصویربرداری از حیات وحش کاربرد زیادی ندارند و به جای آنها از پروجیپ که کوچک‌تر و سبک‌تر است استفاده می‌کنند. شما برای حمل و راه اندازی آنها بسیار مشکل خواهید داشت. البته در برخی از مستندهای بسیار بزرگ مثل «سیاره زمین ۱» از آنها در برخی صحنه‌ها استفاده شده است. اما برای شروع کار اصلاً استفاده از آنها را به شما پیشنهاد نمی‌کنیم. هزینه‌های سنگین کرایه آنها و دشواری حمل و نقل، عملاً استفاده از آنها را برایتان بدون صرفه خواهد کرد.

استدی کم

استدی کم‌ها معمولاً هیچ استفاده‌ای در مستندهای حیات وحش ندارند. چرا که کار با آنها نیازمند داشتن مهارت خاص به خود است و شاید لازم باشد به همراه آن، خدمه آن را نیز استخدام کنید تا بتوانید از آن بهره ببرید. استدی کم‌ها معمولاً در فضاهای سینمایی کاربرد دارند؛ که برنامه ریزی کل صحنه امکانپذیر است؛ نه حیات وحش که شما هیچ کنترلی بر روی سوژه خود ندارید.

ریل

ریل‌های بزرگ سینمایی از دیگر مواردی هستند که در مستندهای حیات وحش کاربرد آنچنانی ندارند و به جای آنها از اسلایدر و یا ریل‌های

بسیار کوچک استفاده می‌کنند. ریل‌ها نیز به جهت حمل و سرپا کردن زمان زیادی از شما خواهند گرفت که عملاً کاربرد آن را برایتان بی نتیجه خواهد کرد. ضمن اینکه چطور می‌خواهید بر روی ریل حرکت کنید و توجّه سوژه را به خود جلب نکنید!؟

دوربین‌های DSLR

شاید برایتان عجیب باشد، ولی دوربین‌های DSLR هرچند در سینمای ایران بسیار محبوب بوده و به طور گسترده استفاده می‌گردد؛ ولی در صنعت فیلمسازی حیات وحش زیاد کاربرد ندارند و حتی در مستندهای قوی دنیا مورد استفاده قرار نمی‌گیرند. این دوربین‌ها به دلیل شیوه طراحی و هدف ساخت خود، مناسب عکاسی و یا تصویربرداری از صحنه‌هایی هستند که همه چیز تحت کنترل بوده و نیاز به تنظیم در حین ضبط ندارند. شما می‌بایست از دوربین‌های تصویربرداری استفاده کنید تا رینگ‌های فوکوس، زوم و سایر تنظیمات به راحتی در اختیار شما باشند.

البته استثنایی هم وجود دارد. آن هم موارد خاص است. مثل زمانی که می‌خواهید دوربین را بر روی یک اسلایدر حرکت دهید و یا تمایل به ضبط یک تایم‌لپس دارید. در چنین مواردی که نیاز به کوچک و یا سبک بودن دوربین وجود دارد، شما مجاز هستید از دوربین‌های DSLR استفاده نمایید.

یکی از مشکلات دیگر دوربین‌های DSLR داغ کردن سنسور است. این داغ کردن باعث می‌شود که به طور ناگهانی ضبط متوقف شود. فرض کنید که در حین تصویربرداری از یک صحنه عالی هستید که دیگر برایتان تکرار نخواهد شد. ناگهان ضبط متوقف می‌شود و شما آن صحنه را از دست خواهید داد. این یکی از مشکلات عمده این دوربین‌هاست که اگر از کسانی که این دوربین‌ها را دارند سوال کنید حتماً تجربه آن را خواهند داشت.

کرایه کنید.

چرا به خرید تجهیزات فکر می‌کنید! می‌توانید همان تجهیزات را با قیمت‌های بسیار پایین به صورت کرایه از مراکز مربوطه تهیه نمایید. اگر دوربین را که قیمت کرایه آن منطقی است کنار بگذاریم، سایر تجهیزات هزینه‌هایی بسیار پایین دارند. بعنوان مثال، شاید یک میکروفون را بتوانید با روزی ۱۰ هزار تومان (در زمان نگارش این کتاب) کرایه کنید. که مطمئناً بسیار به صرفه خواهد بود. هرچند داشتن تجهیزات کمی برایتان ساده‌تر است؛ ولی اگر با کرایه کردن فیلم خود را بسازید، می‌توانید به میزان زیادی هزینه‌های تولید فیلم خود را کاهش دهید.

نکات مهم در کرایه

اما کرایه تجهیزات کمی دقت لازم دارد که می‌بایست در هنگام تحویل‌گیری دقت نمایید. از آنجا که کسانی که تجهیزات خود را کرایه می‌دهند، سرمایه خود را در اختیار شما قرار داده‌اند، لذا سخت‌گیری‌های بسیار زیاد و حتی غیر منطقی در این زمینه خواهند داشت. ما در اینجا این نکات را برایتان ارائه کرده‌ایم تا به سادگی بتوانید از این خدمات استفاده نمایید و دچار دردسر نشوید.

- مراکز کرایه تجهیزات، در قبال ارائه این خدمات، از شما کارت شناسایی معتبر و چک ضمانت (احتمالاً بدون نام، بدون تاریخ و در

وجه حامل) دریافت خواهند کرد و معمولاً رسیدی برای دریافت چک به شما نخواهند داد!

- هنگام تحویل گیری، تمام تجهیزات را به صورت کامل و جزء به جزء بررسی نمایید تا از سلامت آنها به طور کامل مطلع شوید و کوچک ترین عیب و اشکال، شکستگی و خط و خش روی تجهیزات را به آنها اعلام کنید و با اصرار زیاد درخواست کنید که در برگه خود ثبت کنند. چراکه پس از عودت تجهیزات، آنها را به صورت خیلی دقیق بررسی می کنند و هر خرابی که در هنگام کرایه به آنها اعلام نکرده باشید را به عهده شما خواهند انداخت و مجبور هستید خسارت آن را پرداخت نمایید. لذا اصلاً در این زمینه خجالت نکشید و خیلی دقیق بررسی کنید. حتی ممکن است خرابی کیف دوربین را هم به گردن شما بیاندازند و هزینه آن را از شما بگیرند!

- برخی از مواردی که لازم است در هنگام تحویل گیری بررسی نمایید شامل این موارد است: دکمه‌ها به درستی کار کنند. تصویر دارای نویز نباشد. این نویز ممکن است به علت خرابی سنسور، بر روی تمام صحنه‌های شما بیفتد. لنز دوربین از داخل دارای گرد و غبار و یا پرز نباشد. بدنه دوربین دارای ترک و شکستگی نباشد. عملیات فوکوس و زوم به درستی کار کند. برای تست فوکوس دوربین، حتماً آن را بر روی یک شیء در فاصله حداقل ۲۰۰ متری تست نمایید. مفاصل سه

پایه و هد به خوبی کار کنند. پیچ‌های سه پایه همگی وجود داشته باشند.

- درخواست کنید تا بندهای پارچه‌ای دوربین‌ها و کیف‌ها را به شما بدهند تا بتوانید به خوبی از تجهیزات در حمل و نقل حفاظت کنید.
- اگر می‌خواهید از دوربین‌هایی استفاده کنید که بر روی نوار ضبط می‌نمایند، حتماً در هنگام کرایه دوربین، درخواست کنید هد دوربین را توسط نوار هدپاک‌کن برایتان تمیز نمایند. چراکه ممکن است پس از ضبط متوجه شوید که به علت کثیف بودن هد، تصاویر با نویز ضبط شده‌اند. پیشنهاد می‌کنیم خودتان یک نوار هدپاک‌کن داشته باشید. البته در استفاده از آن زیاده‌روی نکنید. حداکثر ۱۰ ثانیه!
- اگر پرژکتورهای با لامپ‌های رشته‌ای (تنگستن) کرایه می‌کنید، حتماً بدون لامپ باشد و لامپ آن را خودتان خریداری کنید. چراکه در صورت سوختن (که بسیار اتفاق می‌افتد) هزینه سنگین لامپ‌ها بر عهده شما خواهد بود.
- از آنجا که تجهیزات را به طبیعت می‌برید، احتمال صدمات آن وجود دارد. لذا در نگهداری و حمل و نقل آنها دقت کنید تا صدمه نبینند.
- قبل از باز گرداندن تجهیزات، گرد و خاک را از روی تمام بخش‌ها پاک نمایید. آنها خوب می‌دانند که کجاها را نگاه کنند تا ببینند که مثلاً سه پایه درون گل و لای گذاشته شده است یا خیر.

- تجهیزات به علت اینکه به افراد بسیار زیادی تحویل داده می‌شوند که احتمالاً از کمترین اصول نگهداری و مراقبت اطلاعی ندارند، لذا احتمال خرابی در آنها بسیار بالاست. پس بسیار دقت کنید تا دوربین خراب کرایه نکنید.
- اگر در حین کار متوجه شدید که مثلاً دوربین شما به خوبی عملیات فوکوس کشی را انجام نمی‌دهد، سریعاً سریال آن را یادداشت کنید تا مرتبه بعد، مجدداً آن دوربین را کرایه نکنید.

همکاری کنید.

گاهی اوقات می‌توانید از طریق همکاری و ایجاد گروه‌های کاری، مشکل بودجه را مرتفع کنید. لازم نیست همیشه همه کار و همه هزینه‌ها بر دوش شما باشد. خیلی وقت‌ها، هستند افرادی که تمایل دارند از روی علاقه کاری را انجام دهند. می‌توانید با آنها همکاری کنید و تشکیل یک تیم قوی دهید.

فرض کنید جهت گرفتن تصاویر هوایی نیاز به یک هلی‌کم دارید که هم هزینه زیادی دارد و هم شما تجربه تصویربرداری با آن را ندارید. (مراقب باشید که در اولین پرواز ممکن است فاتحه هلی‌کم شما خوانده شود.) پس

بهتر است با کسی که یکی از این هلی‌کم‌ها را دارد، همکاری کنید و او را در کار خود سهیم کنید.

همیشه در هر کاری، شبکه سازی از اصول اولیه است. لازم است ارتباطات قوی با افراد مختلف داشته باشید. کسانی که حاضر باشند برایتان کاری انجام دهند. پس برای ایجاد این شبکه‌ها وقت بگذارید.

اقدام عملی

همین الان اسم ۳ نفر از دوستانی که می‌توانید برای کار خود از آنها کمک بگیرید را در زیر یادداشت نمایید.

.....

.....

.....

همیشه دوربین نبرید!

شاید برایتان عجیب باشد، ولی لزومی ندارد که همیشه با خود دوربین حرفه‌ای حمل کنید. در واقع من همیشه در کلاس‌ها تأکید می‌کنم که شما می‌بایست ابتدا تحقیق و برنامه ریزی کنید و سپس اقدام به تصویربرداری کنید. تصویربرداری بدون برنامه ریزی و تحقیقات در واقع وقت تلف کردن است.

دفعات اول ورود به هر منطقه معمولاً صرف شناسایی منطقه و برنامه ریزی خواهد شد. لذا توصیه می‌کنم که دفعات اول، دوربین‌های حرفه‌ای با خود نبرید. تنها دوربین‌های ساده ببرید تا بتوانید زوایا و سایر موارد را جهت تصویربرداری اصلی بررسی کنید. همیشه وقایع تکرار می‌شوند. لذا نگران از دست دادن یک صحنه نباشید. با این روش می‌توانید حداقل ۷۰٪ در هزینه کرایه تجهیزات صرفه جویی نمایید. چرا که اگر در ۷۰٪ زمان حضور در طبیعت به خوبی برنامه ریزی نمایید، در ۳۰٪ زمان باقی مانده می‌توانید تصاویر بهتری ثبت نمایید. به این کار اصل پارتو می‌گویند.

مهارت بیاموزید!

چقدر بر روی آموزش خود سرمایه گذاری می‌کنید؟ متأسفانه آموزش در کشور ما از جایگاه بسیار پایینی برخوردار است و بسیاری از مردم حاضر

هستند هر هفته مبالغ هنگفتی بر روی خورد و خوراک خود در رستوران‌های گران‌قیمت صرف کنند، ولی حاضر نیستند یک سوم آن را بر روی آموزش خود سرمایه‌گذاری نمایند. در حالی که این هزینه‌ها تنها برای لذتی چند ساعته و یا چند هفتگی مناسب است. ولی با فراگیری یک مهارت، چند برابر هزینه انجام شده، در مابقی عمرتان به شما باز خواهد گشت. از این جهت است که می‌گویم آموزش دیدن، نوعی سرمایه‌گذاری است. برای هر آموزشی که شما سرمایه‌گذاری کنید، بالاخره روزی چند برابرش به شما باز خواهد گشت. چند سال پیش در کتاب یکی از بزرگان موفق دنیا مطالعه کردم که نوشته بود:

**هر آموزشی که در مسیرتان قرار گرفت فرا بگیرید.
بالاخره کسی هزینه آن را
به شما پرداخت خواهد کرد.**

پس از همین امروز تصمیم بگیرید که مهارت کسب کنید تا در دام «توهم دانش» گرفتار نشوید. افراد زیادی وجود دارند که حاضر هستند

تجهیزات گران‌قیمت خود را در اختیار افرادی قرار دهند که متخصص هستند تا به جای آنها کار کنند.

هزینه‌هایی که نداریم.

احتمالاً بگویید که از مستندهای حیات‌وحش حمایت‌های خوبی انجام نمی‌شود و صدا و سیما مبالغ خوبی برای آنها پرداخت نمی‌کند؛ و برای فیلم‌های مستند، شاید ۱۰۰ میلیون تومان هم پرداخت نکند. اما نکته جالب اینجاست که هزینه ساخت مستند حیات‌وحش بسیار پایین‌تر از فیلم‌های سینمایی است. چراکه شما بسیاری از هزینه‌های سینما را در این صنعت ندارید. در این بخش به بیان این هزینه‌ها خواهیم پرداخت که کار شما را راحت‌تر کرده‌اند.

شما در مستندسازی از حیات وحش به این تخصص‌ها نیاز ندارید:

نورپرداز

صحنه‌های شما بجز صحنه‌هایی که در ماکت‌ها و یا شب تصویربرداری می‌شوند نیاز به نورپردازی ندارند. که آن هم معمولاً توسط خود تصویربردار انجام می‌شود.

منشی صحنه

منشی صحنه وظیفه کنترل و هماهنگی صحنه‌ها با یکدیگر را بر عهده دارد که در مستندسازی جایگاهی ندارد و تصویربردار کار او را بر دوش می‌کشد.

گریمر

حیوانات نیاز به گریمر ندارند! چه خوب.

پشتیبانی

نیاز به کسی برای تهیه ناهار و سایر نیازمندی‌ها ندارید. خودتان این وظیفه را بر عهده دارید.

کارگردان

معمولاً در صنعت مستند حیات وحش در دنیا چیزی به معنای کارگردان که در صنعت سینما داریم وجود ندارد. چرا که تصویربردار خودش وظیفه

خود را می‌داند و در هنگام تصویربرداری کارگردانی وجود ندارد و تدوینگر نیز به خوبی کار خودش را بلد است. اما در ایران این عنوان هنوز وجود دارد و البته باز هم به معنی کارگردانی در مرحلهٔ تدوین و صداگذاری است.

دستیار کارگردان

وقتی کارگردانی نداریم، مسلماً دستیاری نیز نداریم.

دستیار تصویربردار

برخلاف سینما که تصویربردار دست به دوربین نمی‌زند و تمام مراحل برقرار کردن دوربین، تنظیم آن و حتی بعضاً فکوس کشی را نیز دستیار تصویربردار انجام می‌دهد، در این ژانر، تمام کارها توسط تصویربردار انجام می‌شود. حتی بالا بردن دوربین از کوه‌های بلند!

بازیگران

بازیگران شما در طبیعت یعنی حیوانات، بدون هیچ هزینه‌ای در جلوی دوربین ظاهر می‌شوند و ریالی از شما طلب دستمزد نخواهند کرد. خیلی عالیه! نه؟!

طراح لباس

بازیگران شما لباس ندارند که طراح لباس بخواهید.

طراحی صحنه

صحنه‌های شما را خداوند به زیبایی صحنه آرایی کرده است و شما تنها کافیست محل و زمان مناسب را بیابید.

حمل و نقل

معمولاً شخصی وظیفه حمل و نقل را بر عهده ندارد و خودتان رانندگی می‌کنید.

ضمناً شما در فیلمسازی از حیات‌وحش این هزینه‌ها را نیز ندارید:

تجهیزات نورپردازی

اکثر صحنه‌های شما بجز صحنه‌هایی که در ماکت گرفته می‌شوند، با نورهای طبیعی نورپردازی می‌شوند. در شب‌ها نیز چراغ قوه‌ها معمولاً برای نورپردازی کافی هستند.

کرایه لوکیشن

برخلاف سینما، نیاز ندارید تا مثلاً یک خانه یا باغ را اجاره کنید تا درون آن تصویربرداری کنید.

دیدید که فیلم سازی از حیات‌وحش چقدر کم هزینه‌تر از سایر شاخه‌های فیلم سازی است! آیا هنوز هم معتقد هستید که برای شروع کار پول ندارید؟!!!

فراموش کردیم!

عشق و علاقه را فراموش کردیم. یکی از مهم‌ترین چیزهایی که در هیچ کجای سینما نداریم. این علاقه چه کارها که نمی‌کند. چه سختی‌ها که تحمل نمی‌کند و چه شاهکارهایی که خلق نمی‌کند!

و البته که هیچ فردی بدون عشق و علاقه به این صنعت وارد نمی‌شود و جان خود را تنها به خاطر اندکی پول به خطر نخواهد انداخت. پس این عشق و علاقه را قدر بدانید و در برخی زمان‌ها آن را جایگزین سرمایه کنید. مطمئن باشید که این عشق و علاقه شما پس از پایان کار جبران خواهد شد و چند برابر سرمایه‌ای که نداشتید را به شما باز خواهد گرداند. آن زمان که نتیجه کار خود را بر روی پرده بهترین سینماها مشاهده خواهید کرد و جایزه خود را پس از تشویق تعداد زیادی از علاقه‌مندان دریافت خواهید کرد.

چطور درآمد کسب کنیم؟

خوب رسیدم به بحث شیرین کسب درآمد. حال که با تجهیزات خودمان، هزینه‌های اندک و همکاری دوستان کار را شروع کردیم نیاز داریم که از این راه کسب درآمد داشته باشیم تا بتوانیم امتداد مسیر خود را تضمین کنیم. متأسفانه بسیاری از افراد متخصص، در زمینه بازاریابی و فروش خود هیچ فعالیتی نمی‌کنند و فکر می‌کنند که داشتن تخصص برای درآمد کافی است. در صورتی که نیاز به مهارت‌های فروش و بازاریابی دارند. تنها در این صورت است که تخصص درآمدزا خواهد بود. در واقع لازم است که یک فیلمساز، فروشنده خوبی باشد.

در این فصل کمک می‌کنیم که شما برخی از روش‌های کسب درآمد از این راه را فرا بگیرید.

صدا و سیما

از آنجا که تمام شبکه‌های تلویزیونی و رادیویی در کشور ما دولتی هستند، مسلماً اولین مرجعی که جهت فروش فیلم و محصول نهایی خود به ذهن شما خطور می‌کند «صدا و سیما» است. این انحصاری بودن باعث شده که هیچ رقابتی وجود نداشته و به هر شیوه‌ای که صدا و سیما اقدام به خرید فیلم یا حمایت از آن پردازد مجبور به قبول باشیم. اما در این بخش می‌خواهیم مزایا و معایب این مورد را بررسی کنیم.

پرداخت در صدا و سیما

پرداخت هزینه‌های تولید در صدا و سیما هیچ روال معمولی ندارد. حتی اگر به شما گفتند: «همین شهرتی که با پنخش رایگان فیلم شما نصیبتان

می‌شود برایتان کافی است.» اصلاً نگران نشوید. این گفته‌ها طبیعی است. اما در شرایط خوب، شما با یک پرداخت حداقل ۶ ماهه مواجه خواهید شد که باز هم عدم تقسیط آن از خوش شانسی شما خواهد بود.

البته بسیاری از کسانی که هم اکنون تنها روش درآمدشان در این صنعت همین پرداخت‌های عجیب صدا و سیما است و از همین طریق امرار معاش می‌کنند. این تصمیم شماس است که با این شیوه بخواهید کار کنید یا نه.

در مورد مبالغ هم اینطور بگوییم که در بهترین حالت شاید یک مستند با کیفیت از حیات وحش که یک مستندساز معروف آن را ساخته است به قیمت هر دقیقه ۱ میلیون و ۲۰۰ هزار تومان (البته در زمان نگارش این کتاب یعنی زمستان ۱۳۹۷) خریداری شود؛ یعنی یک مستند یک ساعته به مبلغ ۷۰ میلیون تومان. این مبلغ برای تولید یک مستند مبلغ بدی نیست اما خیلی رویایی هم محسوب نمی‌شود.

البته این را هم فراموش نکنید که پخش فیلم شما در شبکه‌های تلویزیونی یک مزیت مثبت بوده، هم اشخاص زیادی با شما و کارتان آشنا می‌شوند؛ و هم اعتبار خوبی برایتان خواهد بود.

صدا و سیما مالک محصول

یکی از مشکلات اصلی در راه پیشرفت شما اینست که صدا و سیما امتیاز محصول را به طور کامل از شما خریداری می‌کند. یعنی شما دیگر مالک کار خود نیستید. لذا ضررهای زیر به شما تحمیل می‌شود:

- حق آکران فیلم خود را در هیچ جا ندارید.
- حق فروش آن را به هیچ کس ندارید.
- حق فروش خارجی یا داخلی فیلم خود را ندارید.
- می‌تواند هر تغییری بدون اجازه شما درون فیلم اعمال نماید.
- صدا و سیما به هر تعداد که بخواهد حق پخش فیلم شما را خواهد داشت و بابت هر پخش، مبلغی به شما پرداخت نخواهد شد.
- مبلغ جزئی پرداختی به شما، تنها سود شما از محصول تولیدی است و شاید برای دریافت آن چند ماه معطل شوید.

چطور به صدا و سیما بفروشیم؟

با این حال شاید تصمیم بگیرید برای شروع، اولین فیلم خود را با حمایت صدا و سیما بسازید تا هزینه‌های آن به شما تحمیل نشود. لذا پیشنهاد می‌کنیم از شبکه‌های استانی شروع کنید. تجربه نشان داده که شبکه‌های استانی به جهت اینکه جاذبه‌های استان خود را به نمایش بگذارند تمایل بیشتری به پرداخت هزینه برای ساخت مستندهای حیات‌وحش دارند.

اگر بتوانید قبل از شروع کار، طرح خود را در صدا و سیما به تصویب برسانید، مسلماً بسیار ساده تر خواهد بود و احتمالاً با مبالغ بیشتری می‌توانید محصول خود را به فروش برسانید. اما با این حال می‌توانید پس از تولید محصول، آن را جهت بررسی به صدا و سیما ارائه نمایید. برای این منظور بخشی در صدا و سیما جهت خرید محصولات خارجی و فیلم‌هایی که طرح آنها به تصویب نرسیده است وجود دارد به اسم «تأمین برنامه خارجی» که می‌توانید جهت فروش فیلم خود به آن بخش مراجعه نمایید.

نگران فرمت نباشید!

به هیچ عنوان نگران فرمت تصویر نباشید. با خودتان نگویید که فرمت تصویر من باید 4K باشد. همان فرمت HD شاید برای کارتتان کافی باشد. ضمن اینکه در دوره‌های آموزشی توضیح می‌دهیم که فرمت‌ها فقط ابعاد تصویر هستند و زیاد نگران کیفیت نباشید.

شبکه سینمای خانگی

شبکه سینمای خانگی، یکی از بخش‌های پر درآمد در صنعت هنر سینما است که چند سالی است فعالیت موفقی داشته است. شاید بتوانید برای درآمد روی این گزینه نیز فکر کنید. اگر یک مستند عالی بسازید که بتواند نظر کارشناسان و حامیان مالی این بخش را جلب نماید مسلماً می‌توانید درآمد خوبی حتی بیشتر از فروش به صدا و سیما کسب کنید. البته تا کنون هیچ مستند ایرانی برای فروش در این بخش وارد نشده و شاید لازم باشد این مورد توسط کارشناسان بخش سینمای خانگی به صورت دقیق بررسی شود.

برای دیگران تصویر بگیرید.

شاید لازم نباشد که برای شروع، خودتان یک فیلم کامل بسازید. شاید بهتر باشد بر روی گزینه تصویربرداری برای دیگران کمی فکر کنید. در این صورت می‌توانید بابت کار خود دستمزد دریافت کنید و این درآمد را سرمایه‌کارهای آتی خود کنید. با برخی از مستندسازان مذاکره کنید. شاید آنها از این پیشنهاد شما استقبال کنند و تمام تجربه و تجهیزات خود را در اختیار شما بگذارند. مسلماً چند سال تجربه آنها ارزش آن را خواهد داشت. هم از این لحاظ که نیاز به خرید تجهیزات ندارید؛ و هم اینکه از تجربیات چندین ساله آنها در این راه استفاده خواهید نمود.

البته ما در مجموعه خود برای علاقه‌مندان یک امتیاز در نظر گرفته‌ایم و عزیزانی که پس از شرکت در دوره‌های آموزشی ما مهارت کافی در زمینه ساخت مستندهای حیات وحش را کسب می‌نمایند به مستندسازان حرفه‌ای معرفی می‌نماییم تا بتوانند هم بصورت کاملاً حرفه‌ای کسب تجربه نمایند و هم بتوانند وارد مرحله ساخت شوند و کسب درآمد داشته باشند.

آقای محمود منصوری یکی از افرادی است که با کسب مهارت تصویربرداری از حیات وحش، توانست مورد توجه مستندسازان قرار گیرد و هم‌اکنون با گران‌ترین دوربین تصویربرداری که متعلق به خودش نیز نیست مشغول تصویربرداری از حیات وحش است و نه تنها کرایه دوربین را پرداخت نمی‌کند، بلکه به صورت روزانه نیز دستمزد دریافت می‌کند.

قبل از تولید بفروشید!

راه دیگری هم وجود دارد که می‌توانید برای کسب درآمد به آن فکر کنید. فرض را بر این می‌گذاریم که شما یک طبیعت گرد هستید، یک محیط‌بان هستید و یا یک عکاس حیات وحش. ناگهان با یک صحنه عالی روبرو می‌شوید. ولی این مرتبه شما با مطالعه این کتاب، حرفه‌ای شده‌اید و به جای اینکه مثل دفعات قبل دوربین خود را بردارید و چند عکس بگیرید و یا فقط حضور یک حیوان در یک منطقه را ثبت کنید، با سه پایه خود، یک تصویر

حرفه‌ای از این سوژه ضبط می‌کنید. آیا می‌دانید چند نفر شاید برای مستند خود نیاز به این صحنه داشته باشند؟ پس چرا از آن لحظه درآمد کسب نکنید؟!

جالب است بدانید که جناب آقای فتح الله امیری یکی از مستندسازان خوب کشور، کار ثبت لحظه شکار افعی دم عنکبوتی را به کشاورزان محلی سپرد، به آنها آموزش تصویربرداری داد و اتفاقاً صحنه اصلی نمایش داده شده در فیلم نهایی نیز توسط یکی از این کشاورزان محلی ضبط شده بود.

پس سعی کنید کیفیت تصویربرداری شما آنقدر بالا باشد، آنقدر حرفه‌ای عمل کنید که فوتیج^۱ شما بتواند در میان هر مستندی گنجانده شود، بدون آنکه کیفیت آن را پایین بیاورد و حتی ارزشی به کار او اضافه نماید. سایت‌های زیادی در دنیا وجود دارند که به خرید و فروش فوتیج‌ها می‌پردازند. می‌توانید از آنها برای فروش فوتیج‌های خود بهره ببرید. در واقع یک بار ضبط کنید و هزاران بار به هزاران نفر آن صحنه را بفروشید.

ما نیز به جهت فراهم کردن این بستر برای علاقه‌مندان در داخل کشور سایتی برای این منظور راه اندازی کردیم که می‌توانید با ما تماس بگیرید و فوتیج‌های خود را برای فروش داخل آن بگذارید.

---

^۱ Footage: تصویر خام ضبط شده بدون هیچ گونه اصلاح و تغییر را می‌گویند.

درآمدهای جنبی

پس از اینکه در کار خود خبره شدید، درآمدهای جنبی است که به سوی شما سرازیر خواهد شد و این شما هستید که باید انتخاب کنید که کدام یک برایتان مناسب است و درآمد آن نسبت به زحمتی که برای شما دارد به صرفه است. فرض کنید تصویربرداری را بصورت حرفه‌ای فرا گرفته‌اید. مسلماً اشخاصی به شما انواع پیشنهادات تصویربرداری خواهند داد. از تصویربرداری عروسی و ساخت کلیپ تبلیغاتی گرفته تا تصویربرداری فیلم‌های سینمایی. فرض کنید صدابرداری را به صورت حرفه‌ای فرا گرفته‌اید. شاید پیشنهاد مشاوره ضبط صدای یک برنامه تلویزیونی به شما داده شود.

یکی از نکات جالب اینست که پیشنهادات بسیاری به ما جهت ساخت مستندهای کوتاه از فعالیتهای گروه‌های مختلف صنعتی و علمی می‌شود که به علت مشغله و اینکه موضوع فعالیت ما تنها حیات وحش است، یا آنها را رد می‌کنیم یا به اشخاصی که می‌شناسیم ارجاع می‌دهیم.

پیشنهاد می‌کنیم که در شبکه‌های اجتماعی مثل اینستاگرام یک صفحه حرفه‌ای برای خود ایجاد کنید و فعالیتهای خود را در آن به نمایش بگذارید. به مرور افرادی شما را شناخته و پیشنهادات کاری برایتان شروع می‌شود. می‌توانید از مشاوران دیجیتال مارکتینگ برای این منظور مشاوره بگیرید.

پس:

تفصّص پیدا کنید
و منتظر سرازیر شدن درآمدهای جانبی باشید.

فروش فیلم قبل از تولید

از این که تا این قسمت از کتاب را مطالعه کردید سپاسگزاریم و مسلماً اولین سود این مسئله به خود شما بر می‌گردد و خودتان نفع آن را خواهید برد.

ولی پاداش شما که اینقدر به آموزش خودتان اهمیت می‌دهید اینست که با یک پلتفرم عالی آشنا شوید. شیوه‌ای را یاد بگیرید که بتوانید تمام مشکلات را پشت سر بگذارید. در واقع بتوانید میانبر بزنید.

شاید تمام موارد قبلی گفته شده باز به نظرتان جبران کننده سرمایه نباشد یا خیلی سخت باشد. هرچند ما این اعتقاد را نداریم. اما با این حال در این بخش شما فرا می‌گیرید که سرمایه کار خود را قبل از شروع ضبط حتی

اولین سکانس بدست آورید. مخاطبان فیلم خود را پیدا کنید، آن را تبلیغ کنید و پول فروش خود را بگیرید. سپس اقدام به ساخت نمایید. تعجب نکنید.

یک راه عالی

در روشی که در ادامه شرح می‌دهیم، در واقع شما با تبلیغ فیلم خود، از کسانی که به موضوع مستند شما علاقه‌مند هستند می‌خواهید که در ساخت آن مشارکت کنند و هزینه‌های تولید را بپردازند؛ هر کس به میزانی که تمایل دارد. در مجموع کل هزینه شما تأمین خواهد شد.

پلتفرم «کراودفاندینگ» یا به فارسی تأمین سرمایه جمعی، یکی از شیوه‌هایی است که در بسیاری از کشورها سالیان بسیاری است که در حال استفاده بوده و بسیاری از فیلم‌ها را با هزینه‌های بالا نیز توانسته‌اند توسط این شیوه تأمین سرمایه نمایند و سپس به تولید فیلم خود بپردازند. فیلم Veronica Mars رکورددار این نوع تأمین سرمایه، توانست در سال ۲۰۱۳، مبلغی بالغ بر پنج میلیون دلار با این شیوه کسب نماید.

این پلتفرم چند سالی است که در ایران راه‌اندازی گردیده و با اینکه سابقه زیادی ندارد تا کنون چند ده فیلم مستند و داستانی توانسته‌اند با این شیوه تمام یا بخشی از سرمایه مورد نیاز خود را از این راه تأمین نمایند. مسلماً

شما هم می‌توانید از این شیوه استفاده نمایید. به شرطی که به خوبی با آن آشنا شده و پس از شناخت کامل، اقدام به استفاده صحیح از آن نمایید. مدنظر داشته باشید که موفقیت شما در این پلتفرم، در گرو آشنایی شما به تمام مراحل است که نیاز دارید تا تبلیغات کار خود را به بهترین نحو انجام دهید. در واقع موفقیت شما ارتباط زیادی با موضوع فیلم شما ندارد. بلکه به این ارتباط دارد که شما چگونه پروژه خود را معرفی می‌کنید و مخاطبین چقدر با پروژه شما مانوس می‌شوند. شما باید فروشنده خوبی باشید و فیلم خود را به خوبی بفروشید.

این پلتفرم فقط مربوط به حوزه فیلم‌سازی نبوده و در تمامی صنایع مورد استفاده قرار می‌گیرد. ولی برخی از شرکت‌هایی که این پلتفرم را ارائه می‌نمایند برای پروژه‌های خود محدودیت قائل‌اند و فقط پروژه‌های سینمایی را قبول می‌نمایند. شما می‌توانید به سادگی پروژه خود را درون آن تعریف کنید و پس از اتمام مدت تبلیغ پروژه، در صورتی که توانسته باشید درصد قابل قبولی از پروژه خود را جذب نمایید، شرکت مذکور مبلغ را به شما تحویل خواهد داد.

سرمایه گذار جذب کنید!

اگر همه روش‌های پیشنهاد شده باز نتوانست برایتان جذابیت داشته باشد، آخرین راه جذب سرمایه گذار است؛ البته از نوع حرفه‌ای‌اش. منظور ما شبکه‌هایی است که حاضرند برای ساخت مستند سرمایه‌گذاری کنند. شبکه‌هایی مثل BBC یا National Geographic. ولی برای ارائه طرح خود به این شبکه‌ها نیاز دارید که یک پروپوزال عالی تهیه کنید. هرچند که می‌بایست یاد بگیرید که چگونه یک پروپوزال عالی بنویسید، ولی اگر بتوانید یکی از این شبکه‌ها را متقاعد کنید، می‌توانید حتی بسیار بیشتر از هزینه‌های تولید فیلم خود، از آنها دریافت کنید.

شاید متقاعد کردن یک شبکه ماهواره‌ای سخت باشد و معیارهای بالایی برای انتخاب داشته باشند؛ ولی تصمیم با شماست که از کدام شیوه استفاده کنید.

همچنین برای آشنایی با نحوه نوشتن یک پروپوزال عالی می‌توانید در دوره‌های آموزشی آن شرکت نمایید.

پیشنهاد ما

حال که تمام این موارد را فرا گرفتید ما پیشنهادات بهتری هم برای شما داریم. البته بعد از اینکه تخصص پیدا کردید.

افراد بسیاری هستند که به ما پیام می‌دهند که: «اگر خواستید تصویربرداری انجام دهید ما حاضریم برایتان انجام دهیم.» یا شخصی پیام می‌دهد که من می‌توانم بعنوان دستیار و یا کارآموز در کنار شما فعالیت کنم. ولی وقتی هستند افرادی که با شرکت در دوره‌های ما تخصص لازم را فرا گرفته‌اند و ما نیز با آشنایی با آنها به مهارت آنها اطمینان کرده‌ایم، مسلماً از آنها استفاده خواهیم کرد.

لذا پیشنهاد ما این است که با شرکت در دوره‌های آموزشی ما، تخصص کامل را فرا گرفته و وارد مرحله عملی شوید. در این مرحله است که ما پیشنهادات بسیار خوبی برای همراهان همیشگی خود خواهیم داشت.

یک درخواست

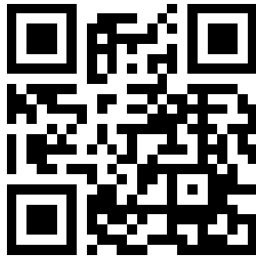
با مراجعه به صفحهٔ مربوط به این کتاب از طریق لینک زیر، ما را از نظرات خود بهره مند سازید.

www.mostanadsazi.ir/ep

همچنین اگر می‌خواهید در مورد ساخت اصولی مستندهای حیات وحش بر طبق تجربیات مستندسازان بزرگ دنیا اطلاعات بیشتری کسب

کنید، به وب سایت مستندسازی مراجعه نمایید و از مقالات رایگان آن استفاده
نمایید.

www.mostanadsazi.ir

تشکر

لازم می‌دانم از جناب آقای فتح الله امیری مستندساز خوب کشورمان که با دقت تمام مطالب این کتاب را بررسی کرده و ما را از نظرات سازنده خود بهره‌مند ساختند، تشکر نموده و موفقیت بیش از پیش ایشان را در عرصه فیلم‌سازی از حیات وحش و حمایت از حیات وحش مظلوم و در گرداب انقراض این سرزمین برایشان آرزو نمایم.

